

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dispvtaiones Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Qvibus Vniversa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Dispvatio XIII. De voluntate Dei, & actibus eius necessariis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

DISPUTATIO DECIMA TERTIA

De voluntate Dei, & actibus eius necessariis.

Sectio I. *An sit Voluntas in Deo, & utrum per modum actus primi concipi possit?*

Sectio II. *An Deus velit aliquid necessario?*

Sectio III. *An Deus amet necessario mala culpae ut possibilia?*

Sectio IV. *Soluntur obiectiones contrariae sententiae.*

Sectio V. *An Deus velit necessario facere semper id quod melius est?*

Sectio VI. *Respondetur aliis argumentis contrariae sententiae.*

DE voluntate Dei, & variis eius actibus disputat S. Thom. quaest. 19. ubi docet 1. Esse in Deo voluntatem, sicut in eo est intellectus. Voluntas enim intellectum consequitur, sicut appetitus sequitur sensum. Ut scilicet bonum cognitum prosequatur & in eo quiescat. Et sicut intelligere Dei est suam esse: ita & suum velle. 2. Deum non solum velle seipsum, sed etiam alia à se. Si enim res naturales, in quantum perfectae sunt, suum bonum aliis communicant: multo magis pertinet ad voluntatem diuinam, ut bonum suum aliis per similitudinem communicet, secundum quod possibile est. Sic igitur vult & se esse, & alia. Sed se, ut finem: alia vero, ut ad finem, in quantum concedet diuinam bonitatem etiam alia ipsam participare. 3. Deum velle necessario seipsum, propriamque bonitatem & beatitudinem: quia hoc est proprium illius voluntatis obiectum: quolibet autem potentia necessariam habet habitudinem ad proprium & principale obiectum, ut visus ad colorem: quia de sur ratione est ut in illud tendat. Alia vero à se, Deus vult in quantum ordinatur ad suam bonitatem, ut in finem. Ea autem quae sunt ad finem non ex necessitate volumus volentes finem, nisi sint talia, sine quibus finis esse non potest. Sicut volumus cibum, volentes conseruationem vitae; & nauem, volentes transfretare. Secus vero equum respectu itineris: quia sine illo possumus iter facere. Vnde cum bonitas Dei sit perfecta, & esse possit sine aliis, cum nihil ei perfectio- nis ex aliis accrescat: sequitur non esse necessarium absolute Deum velle alia à se. Est tamen necessarium ex suppositione. Supposito enim quod velit, non potest non velle: quia non potest voluntas eius mutari. 4. Docet voluntatem Dei esse causam rerum: quia Deus

agit per voluntatem, non per necessitatem naturæ. 5. Nullam esse causam diuinæ voluntatis: quia sicut vnico actu intellectus omnia in essentia sua intelligit, sine discursu & causalitate vnus actus in alium: ita vnico actu vult omnia in sua bonitate. Vnde sicut Deo intelligere causam, non est causa intelligendi effectus: ita velle finem, non est causa volendi ea quæ sunt ad finem. Tamen vult ea quæ sunt ad finem, ordinari in finem. 6. Voluntatem Dei semper impleri. Quia cum voluntas Dei sit causa vniuersalis omnium rerum; impossibile est non consequi suum effectum. Vnde quod recedere videtur à diuina voluntate secundum vnum ordinem, relabitur in ipsam secundum alium. Sicut peccator, qui quantum est in se, recedit à diuina voluntate peccando, incidit in ordinem diuinæ voluntatis, dum per eius iustitiam punitur. 7. Voluntatem Dei esse omnino immutabilem: quia tam eius substantia, quam eius scientia, est omnino immutabilis. Vnde licet velit rerum aliarum mutationem: ipsa tamen immutabilis est, & immobiliter permanens vult nuac hoc fieri, & postea fieri contrarium. 8. Voluntatem Dei imponere necessitatem rebus quibusdam volitis, non autem omnibus. Quia vult Deus quæ lam fieri necessariò, & quædam contingenter, vt sit ordo in rebus ad complementum vniuersi. Et ideo quibusdam effectibus aptauit causas necessarias, quæ deficere non possunt, ex quibus effectus de necessitate proueniunt. Quibusdam autem aptauit causas contingentes defectibiles, ex quibus effectus contingenter eueniunt. 9. Deum non velle malum culpæ. Quia malum non potest appeti per se, sed per accidens propter aliquod bonum. Et nunquam appetitur malum, ne quidem per accidens, nisi bonum cui coniungitur malum, magis appetatur, quam bonum quo priuat. Nullum autem bonum Deus magis vult, quam suam bonitatem. Vnde malum culpæ, quod priuat ordine ad bonum diuinum, Deus nullo modo vult. Sed malum naturalis defectus, vel malum poenæ vult, volendo aliquod bonum, cui coniungitur tale malum. Sicut volendo iustitiam, vult poenam: & volendo ordinem naturæ seruari, vult quædam naturaliter corrumpi. 10. Deum habere liberum arbitrium respectu aliorum à se, non respectu sui ipsius; quia se necessariò vult & amat. 11. Voluntatem signi distinguendam esse, in Deo à voluntate beneplaciti. Hæc est enim propriè voluntas. Illa verò est signum voluntatis, quod metaphorice appellatur voluntas. 12. Quinque esse signa diuinæ voluntatis, quæ voluntas signi nominantur. Videlicet operationem, præceptum, & consilium, respectu boni: prohibitionem verò & permissionem respectu mali. Hæc D. Thom. quæ præsentis disputatione & duabus sequentibus fufius exponuntur.

SECTIO I.

An sit voluntas in Deo, & primum per modum actus primi concipi possit?

1.
Probatur esse in Deo voluntatem.

USSÉ in Deo voluntatem, ac volitionem formaliter, docent passim Scripturæ, & patet iisdem rationibus, quibus ostendimus Deum esse intellectuum. Nam sicut ratio intellectui, ita & volitui, est gradus vitæ eminentissimus, & perfectio simpliciter. Ergo Deo conueniens, enti supremo, & simpliciter infinito in omni genere perfectionis. Præterea gradus volitiuus conaturaliter sequitur gradum intellectuum. Nam vt rectè D. Thom. qu. 19. art. 1. c. Sicut appetitus innatus sequitur formam naturalem: sic vitalis appetitus sequitur formam apprehensam & cognitam. Et vt quædam sunt res naturaliter inclinatz ad sibi conuenientia, & à contrariis alienaz: sic res cognoscens & intelligens est apta, vt secundum cognitionem & intelligentiam ad quædam velut inclinetur, & afficiatur, atque à quibusdam alii abhorreat, vt in rebus creatis experientia manifestum est. Cùmque huiusmodi actus sunt boni, & principia bonarum actionum: non sunt Deo negandi, semotis tamen imperfectionibus quibuscum reperiuntur in creaturis. Modus etiam quo vniuersum conditum est, & conseruatur, ac regitur, non minus ostendit Deum esse volentem & liberum, quàm esse intelligentem. Ac denique sicut Verbum diuinum manat ex secunditate intellectiois: ita Spiritus sanctus ex secunditate volitionis. Quare in Deo est volitio, & quidem aliqua necessaria, sicut Spiritus sanctus necessario producit & necessarius est.

2
Voluntas Dei caret omni imperfectione.

Sicut autem disp. 9. remouimus ab intellectu diuino imperfectiones creaturæ: ita nunc à voluntate & volitione diuina remouendæ sunt. Excludenda ergo est ratio accidentis, & actus primi physici, realiter à secundo distincti, & cuiuscunque veræ ac realis causalitatis actiue vel passiue inter voluntatem & volitionem diuinam. Item, distinctio inter actus, & inadæquatio, & irrectitudo, siue malitia & obliquitas moralis. Deus enim sua simpliciter entitate substantiali est voluntas & volitio actualis cuiuscunque quod vult: sicut per eandem est realiter & identice quicquid est. Et quemadmodum vnicuius actus, qui est realiter ipsius essentia, sufficit ad intelligendum se, & alia omnia absque vllius formæ vel rei distinctæ productione & accessione: licet inter ea quæ à Deo intelliguntur aliqua sint, quæ possunt non intelligi: sic idem actus ob suam infinitatem, & summam perfectionem, sufficit ad volendum quacunque ratione, cõprehendendo sub volendi nomine omnem actum voluntatis Deo conuenientem, & omne ipsius exercitium. Quare si quis obijciat, posse Deum velle multa quæ

non vult, ideoque esse in Deo voluntatem per modum potentia: Respondetur esse potentiam, non quidem ad actum (nisi metaphysicam) sed ad obiecta quæ possunt simpliciter se habere aliter quàm se habeant: non per aliam actuum entitatem, sed per eandem vnam & simplicem, quamuis se alia ratione habentem. Nec mirum esse debet, si Deus in sua entitate sit adeo mirabilis, cùm in suis operibus, infinite ab ipso distantibus, omnem nostrum admirandi & cogitandi modum excedat.

Hinc autem sequitur, rationem accidentis, & actus primi physici, & cuiuscunque veræ causalitatis inter diuinam voluntatem & eius volitionem ac distinctionem & inadæquationem ex parte actus, excludi à Deo debere. Ex parte verò obiecti nullum est amore dignum vel odio, quod non amet vel non oderit, licet non omni ratione quæ possit amare vel odisse. Obliquitas verò & irrectitudo in volendo non minus Deo repugnat, quàm falsitas in cognoscendo: illa enim non minor est imperfectio voluntatis, quàm ista intellectus. Quare Deus omnia rectissime appetit, vt verissime omnia cognoscit, vtrique parte pariter infallibilis, & irpeccabilis. Sicut denique actus diuinæ cognitionis est totus ab æterno, & expers mutationis, ac constantissime in æternum perseverans, licet obiecta eius plurima temporaria sint & mutabilia, ac modò sint, modò non sint, & aliter atque aliter successiue se habeant: sic actus diuinæ voluntatis totus simul ab æterno immutabiliter in æternum durat, nullam patientis diuersitatem in seipso, sed si quæ est, tota est in obiecto, quod Deus pro aliqua temporis differentia vult esse, pro alia non esse: quod pro illa amauit hac vel illa de causa, pro hac odit, & in æternum odio habebit pro tali differentia. Et licet postquam res desierit esse, non sit opus actu voluntatis vt fuerint, cùm id necessarium sit: implicat enim non fuisse, quod desit esse: tamen opus quocunque non est vt actus desinat, & voluntas mutetur: quia eiusdem, cuius erat voluntas antequam illud esset, aut quando erat; potest esse quando illud fuerit, & quæ sufficeret ad ponendum illud si non fuisset. Ideoque voluntas non debet desinere, & in Deo non desinit, quia est immutabilis. Atque hic est communis sensus Theologorum, cum D. Thoma artic. 7. qu. 19. qui id confirmant his Scripturæ testimoniis: *Ego Dominus & non mutar. Malach. 3. Non est Deus quasi homo, ut mentiat: nec ut filius hominis, ut mutetur. Numerorum 23. Multa cogitationes in corde viri, voluntas autem Domini permanebit. Prouerb. 19. Et alii Scripturæ & Patrum testimonia, quæ reuulimus & expendimus disp. 6. sect. 1. num. 6. & sequentibus.*

Notandum autem, aliud esse, voluntatem diuinam esse immutabilem: & aliud, esse necessarium quoad has vel illas habitudines. Immutabilitas enim non est simplex necessitas, sed tantum secundum quid: quæ scilicet aliud, est id quod necessitas

id quod poterat non esse, tamen postquam fuit, non mutatur, neque mutari potest, sed habet se per modum cuiusdam constantiæ perfectæ, sine necessitate absoluta, quæ non competit actibus Dei liberis, licet ipsi quoque immutabiles sint. Notandum præterea aliud esse, velle mutationem: & aliud, mutari. Deus quidem vult mutationem, quia vult ut res incipiant & definant, atque aliis modis mutentur: sed tamen non mutatur: quia cum aliquid voluit, semper idem vult pro ipsdem circumstantiis, pro quibus ante voluit. At tamen voluntas recipit varias denominationes extrinsecas, sicut scientia. Et ut præcedit, est veluti præuoluitio, deinde volitio præsentis, postea volitio præteriti: sed res eadem manet in Deo, qui ab æterno quæcunque sunt, fuerunt vel erunt, voluit vnica determinatione immutabili, etiam quoad respectus & terminationes liberas: quod non repugnat, & perfectius est, quam ut successiue voluerit. Ex his patet multò magis remouendam esse inconstantiam illam à Deo, quæ quis pro eadem temporis differentia, & pro ipsdem circumstantiis, modò vult idem, modò non vult: quæ nisi à leuitate animi, vel ignorantia & inaduerentia, proficisci nequit.

Voluntas Dei potest concipi in actu primo, & distingui ratione ab actu secundo.

Contra id quod diximus, voluntatem diuinam posse distingui ratione à volitione, & præscindi per modum actus primi, sentit Valentin. Herice disp. 12. cap. 1. vbi docet omnem actum primum, tum re, tum ratione, remouendum esse à voluntate Dei, propter imperfectionem quàm necessariò implicat. Idemque docet de intellectu & scientia Dei disp. 2. cap. 3. Fundamentum eius præcipuum hoc est: Nullum est prædicatum proprium potentiæ intelligendi aut volendi, quod in suo formali conceptu ex se non inuoluat imperfectionem. Sed ratio nostra, Deum vt in se est, concipiens, tribuere Deo non potest prædicatum quod ex ratione essentiali inuoluit imperfectionem: ergo non potest illi tribuere prædicatum proprium potentiæ intelligendi aut volendi, simili modo quo non potest ei tribuere prædicatum proprium penitentia, doloris, metus, & similia quæ in suo proprio & essentiali conceptu includunt imperfectionem Deo repugnantem. Maiorem probat, quia prædicatum proprium potentiæ, seu actus primi intelligendi, distinguens illum ab actu secundo, debet necessariò includere respectum ad actum secundum. Nam omnis actus primus, seu potentia, constituitur in propria ratione per respectum ad eum actum, cuius est actus primus, & cuius est potentia. Sed omnis respectus omnium actuum primorum, ex his quos nouimus Deum creasse, aut creare posse intelligimus, est respectus causæ efficientis & passiuæ: ergo qui constituit prædicatum proprium potentiæ intelligendi & volendi in Deo; reuera constituit per rationem respectum causæ realis, seu principij elicitiui, & passiuui, in ordine ad intellectiōnem, & volitionem. Iam verò respectus causæ realis, seu

Tomus I.

principij elicitiui, & passiuui, non est ad se, neque ad aliquid quod secum idem est: nam omnis causa supponit sum esse ad quam effectiōnem. Ideoque Theologi ex potentia generatiua, probant realem distinctiōnem Patris à Filio. Ergo qui ponit per rationem prædicatum reale formale principij in Deo; ponit ordinem realem causæ seu principij elicitiui, & passiuui, ad intellectiōnem & volitionem: & ea distinguit, quæ distinga non sunt: & principio tribuit esse elicitiuum & passiuum actus intelligendi & volendi, cum tamen non sit tale: ac denique tribuit actui esse informantem, cum tamen non sit: facitque Deum multipliciter imperfectum in modo intelligendi & volendi.

Respondeo negando maiorem. Ad cuius probationem dico actum primum, distinctum virtualiter tantum à secundo, quatenus eadē res simplex æquiualeat actui primo & secundo creaturarum, non habere respectum, nisi virtualem, ad actum secundum: & non esse nisi virtualiter elicitiuum, & passiuum: id est, per amplitudinem virtuale & æquiualetem, eiusdem simplicis entitatis, ad respectum realem actus primi creaturarū realiter distincti à secundo, & ad vim elicitiuam & passiuam, quam habet respectu actus secundi, id est, per æquiualentiam ad duas perfectiōnes creaturarum, quarum vna est realiter principij & causa alterius. Propter quam æquiualentiam concipimus in entitate simplici diuina, duas rationes illis similes, quarum vna sit virtualiter & æquiualeter principij alterius. Talis verò respectus virtualis potest esse eiusdem rei ad seipsam, sub diuersis rationibus spectatam. Quatum rationū ea, quæ per modum actus primi concipitur, est prior ratione, & supponitur ad alteram, quæ concipitur per modum actus secundi. Theologi autem non probant distinctiōnem realem Patris à Filio ex potentia virtuali tantum seu metaphysica: sed ex formali & physica generandi & realiter producendi filium. Quæ potentia, vt & quæuis alia potentia formalis & physica productiua, est necessariò ad aliquid distinctum in re. Quare hoc argumentum non est tanti momenti, vt propter illud debuerit Auctor citatus discedere à communi sententia, vt Aureolum & Gabrielem sequeretur, contra D. Thomam 1. p. qu. 41. art. 4. ad 3. *D. Thomas vbi habet: Intelligere & velle non sunt tales actus, qui designent processionem alicuius rei à Deo distincta, vel essentialiter, vel personaliter: unde respectu horum actuum non potest saluari ratio potentia in Deo, nisi secundum modum intelligendi & significandi tantum.* Quibus verbis S. Doctor negat rationem potentiæ intelligendi & volendi in Deo secundum rem: id est, potentiā physicam ad realiter producendum actus intelligendi & volendi. Concedit autem potentiā intelligendi & volendi secundum rationem, id est, virtualem & metaphysicam. Ad idemque confirmandum valent quæcunq; argumenta disp. 3. sect. 5. ex eodem D. Thoma, & ex ratione atulimus, ad probandū attributa diuina distingui ratione.

A a

Soluitur argum. contrariæ sententiæ.

TINO
US
part
VI
U.

7.
 Ferrar.
 Capreol.
 Vasquez.
 Molina.
 Gillius.
 Ruis.
 Arrubal.

Nobiscum verò præter D. Thomam sentiunt Ferrariensis lib. 2. contra Gent. cap. 10. Capreolus in 1. distinct. 35. qu. 1. art. 2. Vasquez. 1. p. disp. 102. cap. 1. num. 2. Molina qu. 4. 1. art. 4. §. Tota huius rei difficultas est, Gillius lib. 2. tract. 2. cap. 4. num. 3. & sequentibus, Ruis disp. 2. de voluntate Dei sect. 1. Arrubal disp. 49. Cap. 2. nu. 6. & alij Recentiores.

SECTIO II.

An Deus velit aliquid necessarium?

8.
 Proponitur status questionis.

9.
 Deus necessarium amat seipsum.

Dupliciter intelligi potest Deum velle aliquid necessarium. Primò, absolute, ita ut omnino non poterit non velle. Secundò, ex suppositione quia iam semel id voluit, & non potest non velle iam, aut velle oppositum; ratione fidelitatis, vel iustitiæ, vel constantiæ & immutabilitatis suæ voluntatis. De priori sensu quæstio in præsentia est, ad quam respondeo affirmative. Sicut enim intellectus diuinus circa quædam obiecta versatur naturaliter, ac necessariò simpliciter & absolute, nempe circa veritates absolute necessarias, quarum scientia est Deo naturalis, necessaria, & essentialis; circa alia verò contingenter: nimirum circa veritates quæ potuerunt non esse, & consequenter non sciri: ita voluntas diuina circa quædam versatur necessariò, circa alia liberè. Et necessariò quidem atque essentialiter est amor sui ipsius, & fructio sui, ac lætitia de seipso tanquam pulcherrimo & optimo, cum absolute & simpliciter, tam sibi ipsi. Est enim Deus necessariò & essentialiter beatus. Beatitudo autem consistit in visione & fructione Dei, summè poni: Quare Deus necessariò & essentialiter videt seipsum, ac fruitur seipso per amorem & gaudium beatificum. Item talis actus voluntatis circa essentiam diuinam, & omnia eius attributa necessaria & notionalia, est omnino bonus atque perfectus, & necessarius ad summam perfectionem & beatitudinem completissimam & absolutissimam, quam in Deo essentialiter ponere conuenit. Nec maior est difficultas quòd Deus sit essentialiter sui amor & sui fructio; quam quòd essentialiter sit sui cognitio & comprehensio.

Cum autem dico Deum esse necessariò & essentialiter amorem sui ipsius, intelligo quoad essentiam & attributa absolute necessaria. Non autem quoad actus contingentes ut tales: neque quoad gloriam externam, & alia bona sua extrinseca, quæ per creationem & liberas suas operationes querit, cum omnia propter semetipsum operatur, vultque speciatim à creaturis intellectualibus coli, adorari, amari, orari, laudari. Intelligo præterea Dei amorem circa suam essentiam, & attributa supradicta, necessarium esse, non modò quoad speciem actus: sed etiam quo-

ad exercitium. Quatenus non potest Deus illas perfectiones diuinas non amare actus: sed necessatur omnino earum inabilitate tum omnium collectiue, tum sigillatim cuiuslibet, spectatæ secundum proprium esse diuinum. Ita ut v.g. sub ratione sapientiæ diuinæ, sit necessariò sibi ipsi amandus: & sub ratione omnipotentia, immensitatis, æternitatis, Paternitatis, Filiationis, Spiracionis, & sic de alijs.

10.
 Des est essentialiter amor simpliciter completæ omnium bonorum possibilium, & odium malorum.

Uterius, est etiam necessariò in Deo, & essentialiter, amor quidam complacentiæ aliorum omnium bonorum possibilium, & talium; & detestatio quædam & odium simplex malorum possibilium: malorum, inquam, quæ simpliciter mala ac turpia sunt: & bonorum, quæ simpliciter bona, & amore sunt digna. Nam & hoc ipsum est vera, & pura perfectio, nulli repugnans meliori aut æquali: idèoque Deo essentialiter tribuenda, quippe qui est essentialiter omnis vera, & pura, seu simplex perfectio. Confirmatur, quia omne bonum est dignum amore; & simplex amor illius, ut possibilis, non potest esse nisi bonus & læcens, neque repugnat ulli perfectioni. Tale quoque odium simplex malorum turpium ac deformium, non potest esse nisi rectum & bonum, nulli repugnans perfectioni, & omnino coherens cum intelligentia diuina, quæ omnia mala turpia & deformia reprobat. Quare cum talis amor bonorum, & tale odium malorum, sit pura perfectio; & omnis pura perfectio sit in essentia Dei, qui per essentiam suam est perfectissimus; oportet ut vtrumque sit in essentia Dei, sique essentialiter Deo formaliter.

11.
 Dixi amorem simplicis complacentiæ, & odium simplicis displicentiæ. Nam tales actus sunt simplices voluntatis affectiones, sine efficacitate, non obstantes, nec repugnantes ullatenus diuinæ libertati ad eadem videnda vel nolenda efficaciter.

Dixi præterea, circa bona vel mala simpliciter talia, & absoluta necessitate. Nam si quæ sunt non-necessaria ut talia, non cadunt etiam necessariò sub actus prædictos.

Dixi tertio, circa eadem ut possibilis, non autem ut actu existentia, vel ut actu non-existentia, seu contracta cum negatione existentia (quo pacto differunt à mera consideratione possibilitatis, non minus quam ut existentia) quia ut talia, necessaria non sunt, sed contingencia, circa quæ ut tali, versatur Deus libere volendo vel nolendo, præsertim efficaciter: potuitque Deus ab æterno nihil velle efficaciter: quia omne bonum creatum nec est Deo necessarium, nec volendum necessariò; id est, nullum est deestitum volendi illud, & Deus illo non indiget siue ad deceptiam, siue ad commoditatem, sed sibi ipsi sufficit.

Ceterum Deus non tantum amat possibilis ut sunt in sua omnipotentia; verum etiam in se, ac per se. Neque tan-

tum mediata, ratione sua ipsius bonitatis; sed etiam immediate & directe propter se ipsa. Nam & hoc perfectio est, nulli repugnans meliori aut æquali, ut sequenti sectione declarabimus.

D. Thomas Scotus.

Vasquez. Suarez.

In eo quod dictum est Deum amare naturaliter possibiliter consentiunt D. Thom. qu. 37. art. 2. ad 3. Scotus in 3. distinct. 32. qu. vnica in principio, & alij, quos citant & sequitur Vasq. disp. 79. cap. 2. & Suarez idem probabile censet disp. 30. Metaphys. sect. 16. num. 41. vbi oppositam sententiam dicit tantum esse probabiliorum. Verba D. Thomæ loco citato hæc sunt: *Sicut pater dicit se, & omnem creaturam, Verbo quod genuit, in quantum Verbum sufficienter representat Patrem, & omnem creaturam: ita diligit se, & omnem creaturam Spiritu sancto, in quantum Spiritus sanctus procedit ut amor bonitatis primæ, secundum quam pater amat se, & omnem creaturam.* Hæc D. Thomas. Certum autem est Spiritum sanctum non procedere ex amore libero, sed naturali & planè necessario. Quod verò idem ait qu. 19. art. 3. Deum non velle necessariò alia à se, nisi ex suppositione: intelligi debet de voluntate efficaci circa creaturas.

13. Contraria sententia.

Contrarium tamen sentiunt non pauci, ac primò S. Bonavent. in 1. distinct. 45. art. 1. quæst. 2. videtur sentire Deum non habere actum amoris circa omne amabile, sed tantum circa ea quæ sunt, aut fiunt. In qua opinione videri possunt fuisse alij, qui de amore Dei circa res possibles nihil dicunt: videntur enim supponere quiusmodi amorem in Deo non esse. Quod probari potest: quia amare est bene velle, Deus autem nihil boni vult rebus tantum possibilibus; ergo non amat. Deinde quicquid amatur, debet habere rationem boni: at res tantum possibles non habent rationem boni, ex D. Thomæ qu. 6. vbi passim, affirmat vnumquodque esse bonum secundum quod est in actu: ideoque art. 3. ad 3. negat materiam primam esse bonam, quia non est in actu: Et similiter negat entia mathematica esse bona, quia non existunt. Alij verò Recentiores fatentur, Deum posse habere actum voluntatis circa res possibles, & probabiliter tenent illum habere; sed contingenter tantum ac libere, non autem naturaliter & necessariò. Quia absurdum est, inquit, divinam voluntatem moueri necessariò à finibus & exiguis bonis, cuiusmodi sunt plurimæ rerum possibilium. Addunt id repugnare divinæ libertati de iisdem efficiendis: & bona illa esse diversi ordinis à Deo, ideoque non necessariò amabilia respectu Dei.

14. Respondetur argumentum negantium Deum amare necessariò possibiliter.

Ad primum D. Bonaventuræ, nego amare vniuersaliter, esse idem ac bene velle. Etenim præter benevolentiam, est simplex complacentia: sicut præter malevolentiam, est simplex displicentia. Multoque minus ad dilectionem opus est aliquid conferre. Nam Deus diligit se, & tamen sibi nihil conferre potest. Ac licet Deus extra se ni-

hil conferre vellet, tamen verè diligeret possibiliter bona, ut talia, complacendo sibi de ipsorum bonitate possibili, eamque gratiam habendo & acceptando. De iis etiam quæ contulit, gaudet & sibi placet, sine noua collatione vltiori, ne abeat in infinitum. Quare non est verum generaliter discrimen illud, quod aliqui dant inter diuinam voluntatem, & nostram; quòd Deus conferat omni amato bonitatem per amorem, non verò præsupponat bonitatem amori, contra quam eos. Nam amor complacentiæ in bono collato, non confert bonum, sed collatum præsupponit.

15. Possibilia habent rationem boni & amabilis.

Ad secundum, nego entia possibiliter non habere rationem boni & amabilis. Nam bonitas non consistit tantum in actuali existentia, licet ut si bonitas actualis, seu entitas actualis, requirat actualem existentiam. Sed quemadmodum intelligitur entitas possibilis: ita debet intelligi possibilis bonitas, quæ est eadem cum entitate. Ac Deum velle & exoptare multa, quæ nec habent, nec habuerunt, nec vnquam habebunt existentiam, manifestum est ex Scriptura 1. ad Timoth. 2. *Vult omnes saluos fieri* &c. certum enim est non omnes saluari. Vult etiam Deus quæcunque præcipit, quorum tamen per multa nunquam fiunt. Neque dici potest quòd Deus tantum habeat voluntatem præcipiendi ea quæ præcipit: nam non ludit, neque mentitur, nec fallit: & tamen vult ut voluntas sua esse, ut fiant quæ præcipit: ne dubium est, quin fiat contra ipsius voluntatem, cum non fit quod præcipitur. Quare Deus vult quæ præcipit, quæ tamen non sunt futura.

Ad auctoritatem D. Thomæ Respondeo, intelligendū esse de bonitate & bono actuali: & non negare materiam primam esse bonam absolute: quin potius ait expressè materiam primam, sicut est ens in potentia, sic esse bonam in potentia: quo pacto entia quoque mathematica bona sunt, pro modo suæ entitatis.

16. Amor ille non Deum dedecet.

Ad tertium Respondeo, voluntatem diuinam non moueri physice, aut metaphoricè à rebus possibilibus, per modum causæ finalis; sed naturaliter, sine vlla causalitate & productione actus, esse amorem complacentiæ circa illa ut amabilia: quemadmodum est cognitio naturaliter & essentialiter eorundem possibilium. Quòd autem hæc sint finita, & diversi ordinis, non magis obest voluntati, quàm intellectui diuino. Sufficit enim ordo & proportio potentiæ & obiecti; licet ordo entitatis diuersus sit, & proportio substantialis mathematica, vel geometrica, certi excessus, nulla sit. Non etiam id repugnat libertati: cum Deus maneat liber ad volendum efficaciter, aut non volendum bona possibiliter. Neque est contra dignitatem essentia diuinæ, cum bona possibiliter sint participationes diuinæ bonitatis, & Dei ipsius bona, sintque

TINO
US
part
VI
U.

digna amore complacentiæ, & non possint non esse digna, tanquam conformia exemplari honoris diuinæ, & bona opera diuina possibilis, quibus optimè conuenit amor complacentiæ. Idemque dicendum est de odio displicentiæ circa mala possibilis, vt talia.

17. Instabis, quæ creaturæ possibilis non habent bonitatem, quæ necessitare possit voluntatem diuinam ad ipsarum amorem: Tum quia habent bonitatem limitatam: Solum autem obiectum infinitè bonum vnde quæque, potest necessitare ad amorem sui, quando clarè videtur: Tum etiam quia Beati clarè cognoscentes possibilis, vel in Dei omnipotentia, vel in seipsis, non propterea necessitantur ad ipsorum amorem. Ergo multò minus habent vim necessitandi diuinam voluntatem. Nec par est ratio de intellectu, & voluntate diuina, circa possibilis. Nam vt rectè ait S. Thom. quæst. 19. artic. 3. ad 6. diuinum scire habet necessariam habitudinem ad scilicet: at non diuinum velle.

D. Thomas

18.

Necessitas illa vnde oritur?

Respondeo, necessitatem amoris diuini erga bona possibilis, oriri ex perfectione diuinæ voluntatis, quæ cum summè perfecta sit atque rectissima, amat necessariò id quod est necessariò amabile, id est, quod non potest non esse bonum & amore dignum: liberè autem, id quod tantum contingenter est bonum & amabile. Bona autem possibilis, quæ talia, quamuis finita sint bonitatis, sunt necessariò bona & amore digna. Quare Deus amat illa necessariò vt talia. Contingenter autem & liberè amat eadem bona vt existentia, quia contingenter tantum, & non necessariò, habent bonitatem actu existentem. De hæcatis verò non est par ratio, quorum voluntas non est eiusdem rationis & perfectionis cum diuina. D. Thomas denique loco citato sic est intelligendus: quod intellectus diuinus fertur necessariò in obiecta scita, posita eorum scibilitate. At voluntas diuina non fertur necessariò voluntate efficaci in obiecta volita efficaciter, præsupposita solum eorum amabilitate. Adhuc enim Deus est liber ad volendum efficaciter, vel non volendum. Neque vult efficaciter, quicquid potest efficaciter velle.

SECTIO III.

An Deus amet necessariò mala culpa vt possibilis?

19. Heric.

Quæres, an Deus amet necessariò entitatem actus peccatorum, vt possibilem. Affirmat Hericè disput. 18. c. 1. num. 9. ratio eius esse potest, quia vt ait paulò post, num. 11. Peccata vt possibilis habent necessariam

connexionem cum omnipotentia Dei, quatenus illis sublati, non posset ipsa consistere secundum omnem perfectionem. Vnde cum Deus amet necessariò suam omnipotentiam, non potest non necessariò amare possibilis omnia: adeoque etiam ipsa peccata vt possibilis: quippe quæ habent necessariam connexionem cum illa. Neque hinc sequitur, inquit num. 9. Deum amare malitiam: quia peccatum non habet malitiam, sed entitatem, secundum possibilitatem quam habet à Deo: sed secundum possibilitatem quam habet à creatura.

Vt respondeam, suppono primò, entitatem actus peccatorum, siue vt possibilem, siue vt actualement duplicem esse. Vna est intrinsecè mala, & prohibita quia mala, cuius modi est odium Dei, contemptus virtutis, blasphemia, & similes: alia est indifferens de se, & tantum mala, quia prohibita, vt estus carni die Veneris. Secundò suppono hanc esse differentiam inter actus internos voluntatis, & externos; quod omnis actus internus voluntatis (id est, omnis volitio & nolitio) qui est malus, est essentialiter & intrinsecè malus, id est, turpis & inhonestus, ita vt nulla ratione possit fieri honestus. Contrà verò multi actus externi mali, possent mutatis circumstantiis esse non mali: imò esse boni & honesti. Exempli gratia occisio hominis, si fiat sine causa legitima, est mala moraliter & inhonesta: si autem fiat ad iustam & necessariam defensionem, sui, vel patriæ, vel ad satisfaciendum læsæ iustitiæ, est bona & honesta. Ratio huius discriminis est: quia actus externi de se abstrahunt ab huiusmodi circumstantiis ex quibus boni vel mali redantur, suntque de se indifferentes vt hoc aut illo modo fiant. At verò actus interni mali, per se primò sunt intrinsecè & essentialiter mali, quia sunt volitio aut nolitio obiecti sui, sub ea ratione, sub qua non potest nisi turpiter terminare volitionem aut nolitionem, quæ ratio est pars totius & integri obiecti volitionis aut nolitionis eiusmodi. Exempli gratia, volitio occidendi quæ est mala & culpabilis, est volitio occidendi sine causa legitima, & in iis circumstantiis in quibus mors non potest licitè inferri. Volitio furandi est voluntas auferendi se, alienam domino iniuriam rationabiliter. Volitio turpis comedendi carnem die Veneris, est voluntas comedendi contra præceptum Ecclesiæ, sine causa legitima excusationis.

His præsuppositis, sit hæc prima conclusio: Deus neque necessariò, neque liberè potest velle & amare peccatum, quia peccatum formaliter, siue vt possibile, siue vt actu existens, neque per se sub ratione mali, id est, propter ipsam malitiam, neque per accidens sub ratione boni, id est, propter aliquod bonum adiunctum peccato, putà, utilitatem aliquam, aut delectationem. Ita docent omnes Theologi cum D. Thom. quæst. 19. artic. 9.

in fine corp. esseque id dogma fidei Catholice fuse ostendit Valentia qu. 19 puncto 3. affert. 4. adductis multis Scripturæ, Patrum, & Conciliorum auctoritatibus. Probatur, quia velle & amare peccatum formaliter, est velle & amare malitiam, seu turpitudinem moralem peccati. Atqui Deus illam non amat, neque per se, neque per accidens. Non per se, id est, propter ipsammet malitiam: tum quia impossibile est malum amari, propter se, vt suppono ex 1. 2. & satis patet experientia. Nemo enim intendens pure ad malum operatur, sed aliqua specie boni mouetur ad volendum & prosequendum, quicquid vult & prosequitur. Tum etiam quia Deus, qui rectissimus est, non potest nisi conuenienter velle & amare quicquid amat & vult. At malitia peccati non est conueniens obiectum volitionis & amoris. Tum denique quia id saltem euincunt testimonia Scripturæ, & Patrum, ac Conciliorum, quæ dicunt Deum non velle peccatum, sed odisse & abominari. Cuiusmodi sunt ista: *Abominatio est Domino via impii. Prouerb. 15. Odio sunt Deo impius & impietas eius. Sap. 14. Non Deus volens iniquitatem tu es. Psalm. 5. Dilixisti iustitiam, & odisti iniquitatem. Psalm. 44.*

Quod autem neque per accidens, id est, propter aliquod bonum malitiæ peccati adiunctum: probatur primo in eisdem locis, & similibus, quæ ponunt differentiam inter Deum & creaturas, in eo quod non velit aut amet peccatum, eo modo quo creaturæ illud volunt & amant. *Non est Deus sicut homo vt mentitur, &c. Num. 23.* At creaturæ non volunt, neque amant malitiam peccati propter se, neque enim possunt malum quæ malum amare: sed tantum per accidens, propter aliquod bonum ipsi adiunctum: Exempli gratia, fur non amat furtum præcisè quæ malum, sed quatenus vile, aut iucundum sibi est rem alienam auferre, id est, propter utilitatem, aut voluptatem, malitiæ furci coniunctam: ergo Deus ne per accidens quidem vult aut amat malitiam peccati. Secundo, si Deus vellet & amaret per accidens malitiam peccati, peccaret. Sed impossibile est Deum peccare: ergo &c. Maior probatur, quia non aliter peccant homines & angeli, nisi quia scienter & libere volunt malitiam peccati per accidens, ob rationem aliquam bonæ delectabilis, aut utilis, adiunctam. Minor autem est euidens. Deus enim, qui est essentialiter ipsa rectitudo, & suprema regula bonitatis, non potest deficere à recta ratione agendo turpiter & inhonestè. Quod Deo maxime indignum est. Et vt rectè S. Thom. qu. 21. artic. 1. ad 2. *Impossibile est Deum velle nisi quod ratio sue sapientie habet, qua quidem est sicut lex iustitia, secundum quam eius voluntas recta & iusta est. Vnde quod Deus secundum suam voluntatem facit, iuste facit: sicut nos, quod secundum legem facimus iuste facimus. Sed nos quidem secundum legem alicuius superioris: Deus autem sibi ipsi est lex.*

Secunda conclusio: Deus ne quidem ma-

riale peccati, intrinsecè malum, & difforme rectæ rationi, vult simpliciter aut amat, neque necessariò, neque libere, siue vt possibile, siue vt actu existens: sed tantum præuisa conditionatè malitia creaturæ, libere vult illud permittere, id est, non impedire libertatem creaturæ, & cum illa concurrere ad entitatem actus, si positivè peccat, ne desit officio causæ primæ, sine cuius concursu causæ secundæ non possunt operari. Ita Molina qu. 19. art. 6. disp. 2. conclus. 3. & tota disp. 3. vbi subtilissime hac de re disputat.

Prima pars probatur, quia materiale illud, cum sit intrinsecè malum, id est, inhonestum & dissentaneum rectæ rationi, non est obiectum conueniens amoris, sed odij & detestationis. Deus autem, cuius voluntas est essentialiter rectissima, non potest amare, id quod non potest conuenienter amari, quodque est obiectum disconueniens & disproportionatum amoris, ac potius omnimodè dignum odio & detestatione. Dixi autem, *materiale peccati intrinsecè malum*, id est, inhonestum: quia secus existimandum est de materiali non malo intrinsecè, & per se, considerato sine circumstantijs ex quibus solis redditur malum: cuiusmodi est materiale multorum peccatorum, vt antea notauimus num. 20. Loquimur præterea in hac quæstione de malo culpæ: nam de malo solum naturæ, vel pœnæ, materialiter spectato, alia est ratio: nihil enim habet, propter quod à Deo nequeat amari per accidens, hoc est, inquantum consequitur ad aliquod bonum, seu volendo aliquod bonum cui coniungitur tale malum. Sicut volendo iustitiam, (præsupposito peccato) vult pœnam: & volendo ordinem naturæ seruari, vult quædam naturaliter corrumpi, vt ait S. Thom. q. 19. art. 9. c.

Secunda pars conclusionis est contra nonnullos antiquos, quorum confusè meminuit S. Thom. art. citato ad 1. afferentes Deum quidem non velle mala culpæ, nihilominus tamen velle mala culpæ esse, vel mala culpæ fieri. Quæ assertio implicat in terminis. Nam qui vult mala culpæ esse, vult mala culpæ existere: qui autem vult malum culpæ existere, vult existentiam mali culpæ. Existentia autem mali, est ipsum malum culpæ: seu entitas ipsa mali culpæ, actu existens, & posita extra causas. Ergo qui vult mala culpæ esse, vult mala culpæ, & quidem in eo statu in quo pessima sunt & maxime detestabilia, nempe in statu existentia.

Est item contra Thomistas aliquos affirmantes Deum prædefinire peccata quoad entitatem actus, & ad illam prædeterminare creatas voluntates. Quam assertionem ostendimus alibi esse Deo indignissimam, atque ab eius sapientia, bonitate, & iustitia alienissimam: repugnareque Concilio Arausiano can. 25. Valentino sub Lothario Imperat. cap. 3. Trid. sess. 6. can. 17. & sanctis Patribus Augustino lib. de prædestinatione sanctorum c. 10. Fulgent. l. 1. ad

Deus non vult simpliciter aut amat materiale peccati intrinsecè malum.

24

25. Deus non prædefinit peccata.

faciunt ad vniuersi perfectionem: Ergo Deus amat peccata secundum illam considerationem. Quinto, peccata sunt causa plurimorum & maximorum bonorum, quae Deus ex illis colligit, & propter quae illa permittit: ergo peccata eatenus sunt bona & amabilia. Addunt aliqui argumenta alia desumpta ex reprobatione antecedenti ad mala opera prauis: sed ea nobis nullam faciunt difficultatem, qui talem reprobationem non admittimus. Deus etiam nihil supponens, aut inuoluens peccatum, absolute & antecedenter praedestinuit, siue respectu praedestinatorum, siue respectu reproborum, vt ostendimus suo loco.

28. Nunc ad primum argumentum Respondeo, Sapientem par, omnia quae sunt, intelligere eo loco omnes creaturas substantiales, quarum proprium est esse simpliciter. Accidentium vero est ineffe: & a Philosophis dicitur non esse entia simpliciter, sed entis entia. Sensus ergo illius loci est, Diligis omnes creaturas substantiales, & nullam substantiam prosequeris odio, quam fecisti. Nullam, inquam, substantiam precise quia substantia est, & secundum esse substantiale quod accepit a te. At non est sensus, quod substantias intellectuales vt peccantes non oderit: odio enim sunt Deo impius & impietas eius, Sapient. 14. id est, & peccatum impietatis, & ipsa persona propter peccatum: aut quod Deus vniuersalissime diligit omnia quae quomodocumque sunt, aut insunt: id enim repugnat verbis proximè sequentibus, *Nec enim odians, aliquid constituisi aut fecisti*: cum certum sit Deum ex odio peccati, poenas constituere aut infligere, atque odiendo impios, eorumque impietates, eos in aeternum miserrimos reddere. Simili modo loquendi videntur sancti Patres, cum disputantes contra Manichaeos, per nomen, *Res*, intelligunt solas substantias: Nunquid nullam rem, id est, nullam substantiam, esse malam: & peccatum non esse rem, sed esse actum: quia si res est, necesse est habeat auctorem: & si auctorem habet, iam alter erit auctor, quam Deus, alicuius rei. Quod si hoc impium est; necesse est dicere peccatum esse actum, non rem, inquit S. August. lib. de perfectione iustitiae, cap. 2. ratiocinat. 4. Et Auctor Hypognosticon apud eundem Augustin. lib. 1. in fine: *Diabolus natura est Angelus: sed quod natura est, opus Dei est. Quod vero diabolus, vitio suo est, uiuendo male natura sua bono. Opera vero eius mala, quae vniuersa dicuntur, actus sunt, non res.*

29. Ad primam confirmationem Respondeo, Deum non velle simpliciter facere quicquid facit: sed quod attinet ad, entitatem actus peccati, velle tantum, ex debito causa primae, praebere concursum necessarium creaturae ad faciendum pro sua libertate, id quod ipse fieri non vult, nolitione tamen non omnino efficaci, sed permissiua oppositi, ne impediat exercitium liberi arbitrij creaturarum. Vnde etiam Deus non dicitur simpliciter operari actum peccati, sed permittere vt creatura

abutatur suo concursu necessario ad eliciendum actum, quem Deus omnino prohibet, ac ferè non vult fieri, iuuatque per auxilia gratiae, vt ab eo abstinemus. Quo sensu Chrysostom. hom. 8. in epist. 2. ad Timoth. multò ante finem, *Hoc solum scito*, inquit, quod Deus omnia prouidet, quod liberi arbitrij conditus sumus, quod alia quidem operatur, alia vero permittit, quod nihil mali vult fieri, quod non ex sola ipsius voluntate sunt omnia, sed ex nostra quoque. Mala quidem omnia ex nostra tantummodo sunt, bona vero omnia ex voluntate nostra, & ipsius adiutorio. Quod nihil ipsum laes: non tamen quia nihil ipsum laet, idcirco omnia operatur ipse. Et quamuis per voluntatem efficacem applicet potentiam suam ad concurrendum, non tamen propterea vult simpliciter & amat actum qui fit, sed vult tantum concurrere, quasi necessitatus & adactus ex officio causa primae, ad actum qui alioquin illi displiceret. Sicut mercator, necessitatus periculo naufragij, vult proijcere merces in mare, quam tamen proiectionem non amat. Ideoque Deus per Prophetam sic conqueritur de peccatoribus. *Voluntatem seruire me fecisti in peccatis tuis: praebisti mihi laborem (in gratum & molestum) in iniquitatibus tuis.* Isa. 43. v. 24.

Instabis, quia velle Deum, concurrere cum creatura ad entitatem actus peccati, est velle illum actum facere. Ergo est velle illum actum esse. Respondeo, velle concurrere praedicto modo, non esse velle simpliciter actum illum facere, neque illum amare: sed tantum velle secundum quid, & potius esse moraliter Deum, nolle deesse officio causa primae: sicut mercatorem velle proijcere merces in mare metu naufragij, est potius moraliter nolle perire: proiectum enim displicet secundum se.

Ad secundam confirmationem Respondeo, quicquid est ens, esse bonum bonitate entis, id est, habere essentiam totam, quantum habere debet, sed non propterea esse bonum moraliter obiectiue, id est, esse conueniens appetibile à natura intellectuali, quamuis possit inordinate appeti à voluntate peccabili, cuiusmodi non est voluntas diuina.

Ad secundum argumentum Respondeo, Deum amare libertatem creatam, non vt est potentia ad peccandum, sed vt est potentia ad bene agendum, ad quem etiam finem Deus eam creauit. Ex quo non sequitur Deum amare peccatum vt possibile.

Ad tertium, nego Maiorem. Aliud enim est peccatum; & aliud, permissio, id est, non impedio peccati. Neque qui habet voluntatem non impediendi peccatum, habet propterea voluntatem vt fiat. Potest enim illud detestari, & abhorreere, quamuis non impediatur, siue possit impedire, siue non possit. Si tamen possit impedire, & non impediatur, non detestatur efficaciter: sed neque tamen propterea vult fieri, quod quidem interpretatiue, si non tenetur impedire.

Ad quartum, nego peccata facere ad vniuersi perfectionem, potius enim turbant or-

Chrysofi

30.

Solutur instantia.

31.

line & perfectionem vniuersi. Ad quintum, nego consequentiam. Peccata enim non sunt per se causa huiusmodi bonorum, sed per accidens, quatenus eorum occasione Deus, pro sua misericordia & sapientia, bona de malis elicit.

SECTIO V.

An Deus velit necessariò facere semper id quod melius est?

32.
Deus non
vult neces-
sariò face-
re semper
id quod
melius est

Respondeo negatiue. Probatur primò ex Scriptura. Operatur enim omnia secundum consilium voluntatis sue, Ephes. 1. id est, secundum liberam suam electionem: Nam vbi est necessitas & determinatio ad vnum, non est locus consilio & deliberationi quid agendum sit. Propterea enim cõsuleret qui esset ad vnum determinatus. Ergo quicquid Deus facit, liberè facit. Ergo si facit sepe id quod melius est, liberè illud facit. Confirmatur, quia Scriptura loquens de præcipuis & summis operibus à Deo factis, vt de Incarnatione, Eucharistia, prædestinatione, & similibus, liberam in illis dei charitatem, misericordiam, & dignationem cõmendat. Sic Deus dixit mundum, & c. Ioan. 3. Qui secundum misericordiam suam magnam saluos nos fecit, Titi 3. v. 5. Nusquam Angelos apprehendit, sed semel Abrahã apprehendit, Heb. 2. v. 16. Probatur secundò ex Sanctis Patribus, qui cum de iisdem operibus loquuntur, disertè affirmant Deum ab illis abstinere potuisse, adeoque libere illa facisse. Sic D. August. lib. 13. de Trinit. c. 10. initio, de Incarnatione, & mundi per Christum redemptione loquens, asserit non alium modum possibilem Deo defuisse, cuius potestati cuncta aequaliter subiacerent, id est, æquali facilitate potuit alium modum, præ isto, adhibere. Et lib. de agone Christiano cap. 11. dicit, Stultos esse qui putant non potuisse aliter sapientiam Dei hominem liberare, nisi carnem assumendo.

33.

Probatur tertio ratione. Quia si Deus necessariò faceret sepe id quod melius est: ea quæ facit non possent ab ipso non fieri: ac proinde amitterent rationem doni gratuiti, propter quod laudem specialem & gratiarum actionem Deo debeamus. Neque esset cur sollicitudinem à Deo peteremus beneficia quæ postulamus. Vel enim melius est ea nobis conferri, vel non. Si primò: Deus necessariò conferret, quis non oretur. Si secundum: necessariò non conferret: quia non potest facere, nisi id quod melius est. Dices, adhuc esse locum orationi: quia quod per se solùm non esset melius fieri, erit melius adiuncta oratione, & propter orationem. Sed contra, quia vel melius est adiungere orationem, vel non. Si primum: Deus necessariò illam adiungeret, neque opus est vt de illa adiungenda sim sollicitus. Si secundum: necessariò non adiungeret. Confirmatur, quia libertas in operando circa nos sibi necessaria, vel non summe bona, est perfectio excellentissima vita intellectualis, per quam agens liberum suis actionibus cõminatur: estque perfectio simpliciter simplex, id est, melior

ipsa quam non ipsa, aut quælibet alia incompossibilis cum ipsa, cuiuslibet entis vt ens est. Ergo conuenit Deo enti simpliciter perfectissimo, & viuenti excellentissimo, rectissimo, que omnia appetenti: necessariò, necessaria: liberè verò, id est non necessariò, non necessaria. Nihil autè extra Deum est summe bonum, vel ipsi Deo necessarium: quippe nullius indigenti, sed sibi ipsi sufficenti, ac per se ipsum perfecto & beato, iuxta illud ps. 15. Dixi Domino Deus meus est tu: quoniam bonorum meorum non eges. Adde quòd orbis terrarum, id est, creaturæ omnes, quantumuis bonæ & perfectæ, dicuntur esse quasi nihilum respectu Dei, Sapient. 11. v. 23. & Isa. 40. v. 17. Quomodo ergo Deus vellet necessariò id quod ipsi nihil est? Voluntas enim recta non fertur necessariò nisi in id quod ipsi necessarium est. Quare cum ea, quæ inter creaturas sunt meliora: non sint Deo necessaria: Deus non fertur necessariò in illa per voluntatem efficacem ea producendi: atque ita non facit necessariò id quod melius est.

Neque par est ratio de amore simplicis complacentiæ creaturæ vt possibilem, quem fatemur esse Deo necessariò & essentialè. Nam omnipotentia est attributum Dei necessarium & essentialè, quod Deus nõ potest non amare. Possibilia autè habent necessariam cõnexionem cum omnipotentia, velut eius obiectum conueniens & amabile (loquor enim de bonis possibilem) & Deus amat illa, veluti obiectum necessarium suæ omnipotentia, conueniens & amabile.

Obijcies: Deus se amat necessariò amore infinito, & quo maior esse non potest. Ergo eodè pondere, eademque necessitate fertur ad quærendam in omnibus maiorem suam gloriam. Maior autè est Dei gloria in faciendis operibus quæ meliora sunt, & in quibus magis elucet Dei sapientia, bonitas, omnipotentia, aliaque attributa: ergo Deus facit necessariò ea quæ meliora sunt. Antecedens, quòd scilicet Deus necessariò se amet infinite & perfectissime, clarum est. Consequentia verò probatur, quia amare aliquem est velle ei bonum. Gloria autè Dei extrinseca est aliquid Dei bonum: & maior gloria est maius bonum. Qui autè diligit aliquem perfectissime, ita vt amplius non possit; ex necessitate talis amoris vult illi & procurat optima quæ potest: alioquin non amat perfectissime, & posset recedere in amore. Confirmatur, quia si quis se amat summo amore quo posset; sine dubio vellet sibi quicquid optimum esset, si sciret quid nã sit hoc optimum. Confirmatur secundò, quia creatura quæ posset plura ac meliora facere in obsequium Dei, & nõ faceret; cõuinceretur minus perfecte diligere Deum. Ergo similiter Deus minus se amat, si potest plura ac meliora facere ad suam gloriam, & velut in obsequium suæ bonitatis; nec tamen facit. Confirmatur tertio, quia diuina voluntas omnino cõformatur diuino intellectui (optima enim voluntas conformatur rectissimo intellectui) sed diuinus intellectus iudicat melius esse

Vellet
Deus nec-
cessariò
morali it
quod me-
lius est

Deum ita se amare, ut nihil prætermittat eorum, quæ quomodolibet cedunt in maiorem ipsius gloriam: ergo diuina voluntas id vult.

35.
Sententia affirmans.

Propter hæc argumenta Iacob. Granado in tractatu 2. de voluntate Dei disp. 3. censet Deum ex necessitate morali velle se præferre id quod optimum est, in ijs, inquit, rebus in quibus potest optimū assignari: ut sunt creatio mundi, & non creatio: Incarnatio, & non incarnatio: Prædestinatio, & non prædestinatio: & similia. Alia enim sunt, inquit, in quibus abitur in infinitū, ut est multitudo individuorum intra eandem speciem, quippe quæ possunt magis ac magis sine fine multiplicari: & multitudo specierum intra idē genus: aliæque similia, in quibus non potest optimum reperiri, sed quouis dato potest dari melius. Et in his Deus non facit optimum: quia tale nullū est. Hanc sententiam sic expositam sectione 1. probat sequētibz sectionibus auctoritate D. Thomæ, & sanctorū Patrum, & rationibus iam allatis, ac demū inductione, quæ conatur ostendere Deum in omnibus rebus, ubi non abitur in infinitum, voluisse, ac se ipsa fecisse quod simpliciter & absolute melius est. Eandem sententiam amplectitur finissimèque prosequitur Didacus Ruis tota disputatione 9. de voluntate Dei, cuius argumenta referemus secl. sequenti.

36.
Refutatur.

Sed contra: primò, Si rationes allatæ valerēt, probarent non tantum morali necessitate sed physica, Incarnationem fuisse Deo necessariam absolute. Nam Deus physica necessitate se amat perfectissimè, cuiusque voluntas necessitate physica est conformis rectissimo intellectui diuino. Ergo si pari necessitate fertur in Incarnationē & quicquid aliud optimum est, idquē necesse fuit ut se amaret perfectissimè: fertur in illa necessitate physica, quod tamen Granado initio disputationis citatæ fateretur esse hæreticum.

37.
Parum sibi coheret.

Secundò, Hæc opinio non sibi coheret, cum ait Deus v. g. non fuisse necessitatū moraliter ad creaturā meliorem mundum, quia inter mundos possibles supra istum, non datur optimum, sed potest dari melior & melior in infinitum: & tamen ait Deum fuisse moraliter necessitatū ad querendam suam glorificationem per Incarnationē: cum tamen inter glorificationes possibles non detur optima, sed possit dari melior ad melior in infinitū. Cum enim Deus potuerit querere gloriam suam per purā & naturalem mundi creationē, sine destinatione ad supernaturalia: potuerit itē eam querere per alia media nobiliora & meliora in infinitum in genere glorificationis: quare non potuit moraliter esse contentus creatione mundi, & abstinere ab Incarnatione, alijsque medijs nobilioribus in infinitum: sicut potuit moraliter sistere in mundi huius creatione, & abstinere ab alio meliori, & ab infinitis magis ac magis nobilibus? Ac posito quod necessariò moraliter deberet Deus gloriam suam querere per media supernaturalia: quare non potuit sistere in aliquo medio inferiori, relicta Incarnatione: sicut sistit in

huius mundi creatione, relicto alio meliori, ut fateretur Granado? Neque enim magis potest dari vltimū in genere glorificationis per media supernaturalia: quam in genere creationis mundorum possibilium: siquidem non modo in illis medijs supernaturalibus generalissimè sumptis, sed & in sola Incarnatione latius sumpta pro assumptione naturæ creatæ, potest abiri in infinitum: tum quia potest assumi creatura nobilior, & nobilior in infinitum, magisque ac magis vniri & terminari hypostatice, secundum maiorem & maiorem capacitatem obedientialem: tum etiam quia valere & referri potest ad plurius salutem in infinitum, pluraque dona supernaturalia, quibus Deus magis glorificaretur.

38.
Repugnat Patribus.

Tertiò, hæc opinio repugnat Sanctis Patribus, affirmantibus communiter Deum aliter quam per Incarnationem potuisse hominem liberare. Loquuntur enim Patres de potentia morali. Nam potentia quæ moraliter non potest reduci in actum, habetur pro nullā moraliter, & vix vnquam apud Patres & Concilia vocatur potentia, sed potius impotentia. Sic enim passim dicunt impossibile esse vitare omnia peccata venialia sine gratia speciali: Impossibile esse sine gratia abstinere diu ab omni mortali, vel totam legē seruare, & similia. Tum etiam quia ea dicunt, quæ nisi de potentia morali non possunt explicari. Aiunt enim Incarnationem ita Deo fuisse liberam, ut ab ea æquè potuerit abstinere. Sic D. Augustin. veris supra relatis lib. 13. de Trinit. c. 10. ait non aliū modum possibile Deo defuisse, & æquè facile potuisse actum adhibere. Quod falsum est si alius modus fuit moraliter impossibilis, & ite moraliter necessarius. Factum pariter esset quod ex eodem rectissime in libro de agone Christiano c. 11. stultos esse qui putant non potuisse aliter sapiētia Dei hominem liberare nisi carnē assumendo. Nam si moraliter non potuisset aliter hominem liberare, non magis stultus esset qui hoc putaret, quam qui putaret hominem non posse sine gratia speciali vitare omnia peccata venialia, quod tamen asserit Trident. sess. 6. can. 23.

August.

Quartò, eadem sententia repugnat cōmuni sensui & vsui fidelium, qui sollicitè petūt à Deo beneficia, ad maiorem licet ipsius gloriam pertinētia, tam pro se, quam pro alijs. Ut v. g. Infidelium conuersionem, & regni Christi amplificationem, quam ipsa quoque Ecclesia vniuersa in diuini officijs sæpius postulat. Et Christus in se eandem postulauit Ioan. 17. v. 1. Pater clarifica filium tuum, &c. Atque ad eundē finem Spiritum sanctum pro Apostolis petijt, Ioan. 14. v. 16. Ego rogabo Patrem & alium Paraclitū dabit vobis. Quem ipsi quoque Apostoli sollicitè & perseveranter petierunt, Actor. 1. v. 14. Et tamen sine dubio Christi clarificatio, & Spiritus sancti descensus in Apostolos, ad maiorem Dei gloriam pertinebat. Atqui sollicitè non petimus nisi ea, quæ putamus posse moraliter negari. Petere enim sollicitè ab aliquo ut faciat id, quod moraliter

39.
Repugnat etiam sensui fidelium.

TINO
US
part
VI
U.

non potest facere, aut ut non faciat id quod moraliter non potest non facere, tã est ineptum, ac si ab aliquo peteres, ut sine gratia speciali vitet omnia peccata venialia collectiue, quod est tantum moraliter impossibile.

Moralis illa impotentia est Deo indigna.

Quintò, illa moralis impotentia circa unum aliquid, est summa difficultas circa aliquid physice possibile, vel nascitur ex tali difficultate. Hæc autem difficultas vel oritur ex potentia debilitate, vel ex pugna affectuum contrariorum, quorum vnus alium superare non potest. Primum dedecet omnipotentiam Dei, eique planè aduersatur: quippe cui, ut ait supra D. August. *cũta aequaliter subiacent*. Secundum verò dedecet rectitudinẽ diuinã voluntatis, in qua non potest esse contrarietas affectuum, & pugna vnus contra alium, vel affectus aliquis erga creaturas impotenter eam trahens. Estq; omnino Deo indignum Deum aliquid posse, quod tamen non nisi egre & repugnãter possit. Deniq; si impotentia physica circa aliquid ad extra Deum dedecet, neq; potest sine hæresi Deo tribui, ut faretur Granado: dedecet etiam moralis impotentia, quæ circa vnicum actum, vel effectum, partim differt à physica. Plura aduersus hanc opinionem vide apud Delugo tota disputatione 2. de Incarnat. qui tamen p. 25. & tribus sequentibus in illa incidit ex parte, & nihil illi tribuere mihi videtur.

40.

Deus se amat intensiue quantum potest, sed non extensiue.

Ad argumẽta verò Granadi, ommissis aliorum solutionibus, quia nõ mihi planè satisfaciunt, deo breuiter ad primum, duplicem esse perfectionem amoris: intensiuam, & extensiuam: Deum secundum vtriusque se amare infinitè: atque etiam secundum intensiuam amare se necessarid amore tanto, & tam perfecto intensiue, ut magis nõ possit. At non secundum extensiuam. Amor enim Dei ad obiecta non-necessaria (cuiusmodi sunt res omnes creatæ) posset ad plura, magis ac magis extendi. Quod vel ex ipsa doctrina Granadi euidens est. Faretur enim in ijs quæ procedunt in infinitum, ut in productione plurimum mundorum, aut plurimum individuorum ad gloriã Dei, non facere ipsum quicquid & quantum potest ad suam gloriã, sed posse in infinitum plura & meliora eo quod facit. Quã autem perfectionem ponat in Deo actus contingentes, & quomodo possint à Deo abesse, explicabimus disp. sequenti sect. 4. In forma igitur, distinguo antecedens. Deus se amat amore qui maior esse non potest. Intensiue, cõcedo. Extensiue, nego. Deus enim posset amare se perfectius extensiue quoad obiecta non-necessaria, id est, posset sibi velle plura & plura bona creata in infinitum: ut plures Angelos, & plures homines creare ad suam gloriã, plures beare, plures sibi vnire hypostatice. Et nihilominus Deus se amat perfectissimè simpliciter, quia amor essentialis, quo se amat, continet eminenter perfectissime omnes perfectiones actuum liberorum, qui circa obiecta creata extendi possunt magis ac magis in infinitum. Vnde etiam Deus non crescit in perfectione simpliciter, ex eo quod habet huiusmodi actus liberos: & non

decreset, si non haberet.

Ad primam cõfirmationem Respondeo similiter eum qui se summe amaret existens, non propterea necessarid sibi velle ex non necessarijs quicquid potest, nec quicquid melius esset. Sic Beati qui Deum amant necessarid, quantum possunt cum tali auxilio & concursu diuino, nõ propterea eadem necessitate volut quicquid ad Dei gloriã facere possunt, sed liberè pro nobis orat, & alia multa præstat ad maiore Dei laudẽ, sine morali necessitate. Ad secundam dico, Talis Deum minus amaret extensiue, sed non intensiue, ut patet, exemplo allato de Beatis. Ad tertiam, Respondeo diuinam voluntatem conformari omnino diuino intellectui hoc sensu, quod nihil omnino agit, aut omittit, contra dictamen intellectus diuini. At non alio sensu quem intedit obiectio, quasi faciat semper id quod intellectus iudicat esse melius. Quod ex ipsa doctrina Granadi, & euidenti ratione, est falsum & impossibile in ijs quæ procedunt in infinitum. Optima verò est diuina voluntas, quia continet eminentissimè omnem perfectionem que rucunque actuum virtutis, existentium & possibilium: tamen circa obiecta contingencia non exerceat formaliter omnes actus virtutis, & beneficentia, quos posset exercere, ut ipsimet Granado fatendum est: quia in illis abitur in infinitum.

Ad testimonia Patrum, & D. Thomæ, Respondeo illos partim intelligere quod Deus in omnibus fecerit optimum, quantum debuit, ut expressè asserit S. August. eo ipso loco quod citat Granado. Partim quoque exaggeratione disputado contra Manichæos: Interdum enim Patres inclinant disputando, ad alterum extremum. Partim velle tantum quod Deus omnia optimè fecerit, & oppositissimè ad finem à se intentum, secundum mensuram & modum quo illum intedit. Partim denique, sed paucos, id asserere sine traditione, & sine alia probatione. Inductio verò quã prosequitur Granado tota sect. 6. est magis cõcionatoria, quàm solida & efficax ad probandum intentum.

SECTIO VI.

Respondetur alijs argumentis contraria sententia.

Aduersus nostram sententiam plura suo amore cõgerit Sanctorum Patrum testimonia. Didacus Ruis disp. 9. de voluntate Dei sect. 4. & sequentibus. Prius autem supponit sect. 1. n. 4. tanquam certum & extra controversiam, Deum semper velle & facere quod optimum & conuenientissimum est ad consequendum finem efficaciter intentum, sub ea mensura & modo, sub quo efficaciter intentus est finis: velle, inquam, illud optimum necessarid, physica & simplici necessitate, & nõ liberè: adeo ut oppositum sit simpliciter impossibile. Probat, quoniã alioqui voluntas Dei efficax nõ impleteretur quantum ad substantiam finis intenti, & quantum ad modum & mensuram. Est autem physice necessarium, non frustrari voluntatem efficacẽ Dei, nec quantum ad substantiam finis, nec quantum ad modum.

dum & mensuram.

44.

Deus non
semper fa-
cit quod
optimum
est & con-
uenientis-
simum ad
consequen-
dum
finem in-
ternum.

Ergo autem censetur non modò id non esse certum & extra controversiam, sed ne verum quidem aut probabile esse generaliter sumptum, & intellectum esse bonitate obiecti antecedente ad diuinam voluntatem efficacem, quo sensu Auctor ille intelligit: & nõ de bonitate cõsequenti denominariue à voluntione efficaci Dei, quæ in eo consistit, quòd optimum est diuinam voluntatem efficacem semper impleri: optimum, inquam, id est melius præ opposito: nihil enim oppositum debet illi præferri, aut æquiparari. Probatur autem, quia sapientissime diuinæ scientiæ occurrunt multa media prorsus æqualia, & ad finem intentum æquè conducentia, tam quoad substantiam finis, quàm quoad modum & mensuram. Exempli gratiã, si cœlorum & planetarum cõuersio fieret opposito modo ab occidete in orientem, æquè prodesset fini intento productionis & conseruationis rerum sublunarium, tam quoad eorum substantiam, quàm quoad mensuram & modum perfectionis. Eadẽ gloria poterat D. Petro tribui per alia auxilia gratiæ prorsus æqualia. Alia minima loco istius plane æqualis, & æquè conducentia ad omnia à Deo in cœta, poterat in fundi corpori huius infantis: & sic de alijs innumeris. Itẽ licet è duobus medijs in æqualibus Deus eligeret quod minus est, sufficiens tamen, & infallibiliter adsecuturum finem in gradu, & mensura, & modo intento; id satis esset ad implendam efficacem Dei voluntatem. Ergo argumentum Didaci Ruis affumit falsum ad probandum id quod certum esse contendit. Nec prodest illi quod respõdet n. 5. Si plura media habent vim infallibiliter obtinendi finem sub tali mensura & modo: omnia sunt æqualia, quantum ad formalem & præcisam rationem medijs: ac proinde omnia sunt optima negatiue, quia nullum est melius alio: licet vnũ sit alio perfectius quoad suam intrinsecam bonitatem, vel aliam bonitatem accidentalem. Non prodest inquam, quia sunt adhuc in æqualia in ratione medijs si vnũ alio conduciibilis est ad finem consequendum, faciliusque aut commodius assequitur. Vt, licet quis pedibus ire possit Parisios: mediũ tamen melius & conduciibilis ac facilius est ire vel equo, vel rheda. Addo, quando medium suauitate conducit ad finem, & entitatem habet meliorem; melius quàm conducere: ac proinde esse melius in ratione medijs. Exempli gratiã, herbarum curantes morbos vi sua naturali, melius curant, quòd meliores habent vires naturales, cæteris paribus.

45.

Neque id
quod in
ordine ad
vniuersita-
tem rerum
est simpli-
citer opti-
mum.

Secundò docet sect. 3. n. 7. Deum semper atque infallibiliter velle illud bonum, quod in ordine ad vniuersitatem rerum est simpliciter optimum. Et quamuis illius electio sit physica & absolute libera; nihilominus esse infallibilem & moraliter necessariam, quæ necessitas est secundum quid, & non simpliciter. Ad quod probandum adducit primò multa Patrum testimonia tota sect. 4. quorum aliqua dicunt tantum Deum fecisse omnia quæ fe-

est, valde bona: ex quo nõ sequitur nihil melius facere potuisse. Huiusmodi sunt quæ refert ex D. August. lib. 3. de Genesi ad literã c. 24. & lib. 4. c. 16. & lib. 1. de Genesi contra Manichæos c. 21. & lib. 13. confession. c. 28. Damasceno in dialogo contra Manichæos, & Basilio homil. 9. Hexameron. Alia solũ dicunt Deum creasse hominem optimum secundum mentem, ideoquẽ liberum illũ fecisse, & membra corporis in suis aptissime disposuisse ac cõuenientissime ad fines suos: id quẽ fuisse consentaneum. Ex quo non sequitur Deum facere necessariò quicquid melius est, infallibiliter & ex morali necessitate. Huiusmodi sunt quæ Ruis refert ex Chryso- st. hom. 30. in 1. ad Corinth. & Ambrosio in cõmentario c. 12. eiusdẽ epistolæ. Alia dicunt tantum omnes vniuersas partes conferre ad ipsius pulchritudinem: & Deum eius artificem ad id quod melius est omnia referre (quod verum est quatenus omnia ad seipsum velut ad vltimũ finem refert, & omnia certa ratione ac sapientia gubernat) fatendumquẽ esse nihil eorũ quæ accidunt, sine ratione & sapientia fieri: nihil esse eorũ quæ sunt, cui non sit bene prouisum ac specialiter Deum gerere curam hominum: eumquẽ sit potens omnia facere quæ vult, facere tantum quæ decent ipsius Deitatem. Ex quibus locis manifestum est non sequi quod intenditur ab Aduersario: Deum scilicet infallibiliter, atque ex morali necessitate facere quicquid melius est. Huiusmodi autem sunt quæ refert ex Nazianeno orat. 3. contra Iulian. n. 47. & orat. 16. post numerum 42. & orat. 34. cõ- ium. 6. n. 19. Nyssen. lib. de opificio homin. c. 22. ferè initio. Basil. homil. 9. hexam. & in c. 2. Isaia. Clemente Alexand. lib. 7. Stromat. Theodore, lib. 6. de græc. affectione, & Epiphani. hæresi 70. Alia pauca quæ præter ista citantur ab eodẽ Auctore, sunt ferè omnia euidenter exaggeratoria. Vt nõ aiunt non potuisse Deum abstinere à mundi creatione, ab Incarnatione, ab hominũ predestinatione, sine vitio inuidiæ, & quia si non esset Deus: cessaretquẽ esse Deus, si cessaret benefacere. Nonnumquam enim contigit sanctis Patribus vt disputantes contra hæreticos, ad alterum extremum aliquantum deflecterent: vt in homilijs D. Chryso- st. cõtra Anomæos, & quibusdam alijs eorum tractatibus videre est. Vel simpliciter rem asserunt absquẽ vlla traditione: eo solo scilicet quod rationi naturali illud sibi videatur esse conformius: quod iudicium paucorum est, & postponendum contrario melioribus argumentis innis.

Augusti

Damasceni
Basilii.

Chryso-
st. Ambrosii

Nazian.

Nyssen.
Basil.

Clemente
Alexand.
Theodor.
Epiph. n.

46.

Secundò, opponit idem Auctor sect. 7. & 8. multa Patrum testimonia, quibus contra Manichæos, Marcionitas, Iulianum Apostat. & Aduersarium legum & Prophetarum, probant Deum sapienter omnia fecisse: & quæ nobis videntur esse noxia, vel minus conuenientia; fuisse ad magnas utilitates ordinata, & iuste permittenda, vel constituta. Nihilquẽ esse in Dei operibus, propter quod ipse repre-

TINO
US
part
VI
U.

hendi iure possit. Quædam etiam fecisse specialiter tali modo, ut conuenienti alius non fuerit: tunc æquali facilitate aliud modum adhibere poterit: ut de Incarnatione specialiter dicit S. August. lib. 13. de Genesi ad litteram c. 10. Quædam denique fecisse, quæ meliora sunt, quam ipsorum opposita: ut v. g. fuisse rationabilius, homini post peccatum, inferre dolores & mortem, id est, eum consistuere, propter peccatum, in eo statum, in quo secundum suam naturalem conditionem esse debebat, eumque doto immortalitatis, & alijs bonis supernaturalibus spoliare. Sapienter denique propter multas utilitates permittere homines tentari à dæmonibus. Christum non statim post Adæ peccatum misisse: non abstinuisse à creandis hominibus & Angelis ob præcitam conditionem eorum malitiam: aliæque id genus: ex quibus impossibile est apte deducere id quod Aduersario probandum est: Deum scilicet infallibiliter & ex morali necessitate facere: quæper quicquid melius est. Quare necio tanta testimoniorum congerie moueri debet, quæ bene expensa apparent inutilia.

45
Soluuntur
rationes
contrariæ
sententiæ.

Eiusdem generis sunt quæ tertio loco opponit sect. 10. & quinque sequentibus, quæ sine ratio referri non possent, & refutari. De illis autem, ex ijs quæ iam diximus, potest facile iudicari. Sectione verò 16. hanc rationem obijcit: Quælibet voluntas inclinatur magis ad volendum efficaciter illud obiectum, quod per simplicem affectum complacentiæ magis diligit: minus autem inclinatur quælibet voluntas ad volendum efficaciter obiectum, quod simplici complacentiæ minus diligitur. Sed bonitatem suam creatoris communicare, præcipue rationalibus, est obiectum Deo magis arridens simplici complacentiæ, magisque proportionata materia gaudij, quam eius oppositum: ad hoc igitur efficaciter volendum inclinatur magis diuina voluntas: vnde infallibiliter id vult. Deus enim nunquam resistit suæ maiori inclinationi. Quia inclinationis illius vehementia tanta est, ut infallibi-

liter alliciat: cumque sit rationabilissima; minus conueniens est, id est, non est conueniens (id enim est probandum Aduersario) Deum illi resistere: Addit sect. 17. nullum motiuum sufficiens potuisse proponi ab intellectu diuino, propter quod diuina voluntas respiceret maius bonum, & amplecteretur minus: sublatoque motiuo inuidiæ (quod est impossibile diuinæ bonitati) nullum restare motiuum sufficiens quod diuinam propensionem contineat, ne feratur ad illud, quod omnibus pensatis est rationabilius.

Ad primum Respondeo concessio toto argumento primo, nego consequentiã illi subiunctã, cum eius probatione. Nam illa inclinatio nullã vim infert diuinæ voluntati; sed quatenus se tenet ex parte illius, nihil aliud est, quam eius affectus suauissimus & placidissimus circa obiectum possibile, non impo-ter illam trahens, qualis solet esse nostra inclinatio, quãdo vehemens est: sed tendens modo sibi conuenienti in suum obiectum, cumque nullius rei creatæ indigeat, non fertur necessario ad illas efficaciter amandas aut producendas. Essetque minus Deo conueniens ita ferri, atque à sua inclinatione tam impotenter trahi, ut moraliter non posset oppositum.

Ad secundum Respondeo motiuum sufficiens esse exiguitatẽ boni illius creandi, Deo comparati, & non indigentiam illius respectu Dei. Hinc enim fit ut Deus conuenienter possit liberrimè ab omnibus bonis creatis efficaciter amandis & producendis abstinere, ut diximus initio sectionis 4. Porro quod hucusque diximus, Deum nõ velle necessario creaturas efficaciter, intelligendum est de voluntate antecedenti & absoluta. Neque enim negamus Deum velle aliqua necessario consequenter ex aliqua hypothesi: puta velle implere quæ promisit, aut facere ea quæ prædixit se facturum: Deus enim fidelis est, & seipsum negare non potest, ut dicitur 2. Timoth. 2. v. 13. estque impossibile Deum mentiri, ut ait Apostolus. Hebr. 6. v. 18.

DISPUTATIO DECIMA QUARTA

De actibus liberis diuinæ voluntatis.

Section I. *An sit in Deo liberitas, & circa quid?*

Section II. *An liberi Actus diuinæ voluntatis addant aliquid in re distinctum à Deo?*

Section III. *An actus liberi addant aliquam perfectionem Deo intrinsicam, ratione saltem distinctam?*

Section IV. *Expenduntur tres explicandi modi supra relati; & probabilior sententia defenditur.*

Section V. *An omnes actus liberi diuinæ voluntatis sint ab æterno, & sint immutabiles?*

Section